

Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру және олардың жынысын ауыстыруды жүргізу қағидаларын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 7 желтоқсандағы № 1484 Қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 17 маусымдағы № 442 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Үкіметінің 17.06.2015 № 442 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

«Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Кодексінің 88-бабының 3-тармағына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру және олардың жынысын ауыстыруды жүргізу қағидалары бекітілсін.
2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

<i>Премьер-Министрі</i>	<i>Қазақстан</i>	<i>Республикасының</i>
Қазақстан	<i>К. Мәсімов</i>	
Үкіметінің	Республикасы	
2011 жылғы	7	желтоқсандағы
№ 1484	қаулысымен	
бекітілген		

Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру және олардың жынысын ауыстыруды жүргізу қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру және олардың жынысын ауыстыруды жүргізу қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі

Кодексіне сәйкес әзірленген және жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру және олардың жынысын ауыстыруды жүргізу тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидаларда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды әлеуметтік-психологиялық бейімдеу – жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды әлеуметтік бейімдеу үдерісін жеңілдетуге бағытталған медициналық, психологиялық және әлеуметтік сипаттағы іс-шаралар жиынтығы;

2) жыныстық сәйкестендіру ауытқушылығы (транссексуализм) – өзінің қарама-қарсы жынысқа тиесілілігін сезіну, әдетте, өзінің морфологиялық жынысынан сәйкессіздік немесе жайсыздық сезімімен және өзінің тәнін таңдаған жынысына барынша сәйкес келтіру мақсатында гормондық, хирургиялық ем алу ниетімен үйлесетін қарама-қарсы жыныстағы адам ретінде өмір сүру және танылу ниеті;

3) морфологиялық (биологиялық) жынысын ауыстыру жөніндегі медициналық іс-шаралар – нәтижесі морфологиялық (биологиялық) жынысын өзгерту болып табылатын медициналық араласу (гормондық терапия, хирургиялық түзету);

4) морфологиялық (биологиялық) жыныс – сыртқы және ішкі жыныс ағзаларының құрылымымен анықталатын және гормондық әсерлердің деңгейімен және үстем бағытымен түсіндірілетін жыныс.

2. Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру және олардың жынысын ауыстыруды жүргізу тәртібі

3. Жынысын ауыстыруды жүргізу бірнеше кезеңдермен жүзеге асырылады:

1) осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдардың медициналық куәландырудан өтуі үшін қажетті анализдер мен медициналық құжаттардың тізбесіне (бұдан әрі – Тізбе) сәйкес жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру үшін қажетті медициналық зерттеп-қарау жүргізу;

2) жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды стационарлық медициналық куәландыруды психиатриялық ұйымдарда жүргізу;

3) адамға морфологиялық (биологиялық) жынысын ауыстырудың (бұдан әрі – жынысын ауыстыру) бірінші кезеңін жүргізуге рұқсат беру немесе одан бас тарту туралы комиссиялық қорытынды шығару;

4) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шаралардың бірінші кезеңін

– морфологиялық (биологиялық) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс - шаралар өткізу ;

5) адамға жынысын ауыстырудың екінші кезеңін жүргізуге рұқсат беру немесе одан бас тарту туралы комиссияның қорытындысын шығару;

б) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шаралардың екінші кезеңін - морфологиялық (биологиялық) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс - шаралар өткізу ;

7) адамға әлеуметтік (паспорттық) жынысын ауыстыру мүмкіндігін растау туралы комиссиялық қорытынды шығару.

Жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шаралар кезеңдерінің бірінде сәтсіздік болған жағдайда Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру жөніндегі комиссия (бұдан әрі – Комиссия) келесі кезеңді өткізуге жол бермеу туралы қорытынды шығарады және жынысын ауыстырғысы келетін адамды оңалту жөніндегі медициналық-әлеуметтік және психологиялық іс-шараларды анықтайды.

Адамға жынысын ауыстырудың бірінші (екінші) кезеңін жүргізуге (бірінші кезең – гормондық терапия, екінші кезең – хирургиялық түзету) рұқсат беру немесе бас тарту туралы қорытынды шығару адамның физиологиялық- және психологиялық ерекшелігінің негізінде және қазіргі заманғы ғылыми жетістіктерді ескере отырып жүзеге асырылады.

4. Жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шаралар жүзеге асырылғаннан кейін барлық құжаттарын жынысына сәйкес ауыстыру жүзеге асырылады .

Тегін, атын, әкесінің атын ауыстыру Комиссия қорытындысының негізінде өтініш берушінің тұрғылықты жері бойынша уәкілетті әділет органының аумақтық бөлімшесінде жүргізіледі.

5. Жынысын ауыстырған адам бір жыл бойы әлеуметтік-психологиялық бейімдеуді қолдау курсынан өтеді. Әлеуметтік-психологиялық бейімдеуді қолдау курсы жынысын ауыстырған адамның тұрғылықты жері бойынша психиатриялық ұйымдардағы мамандар жүзеге асырады.

2.1. Медициналық тексеру жүргізу және медициналық куәландыру

6. Жынысын ауыстырғысы келетін адам тұрғылықты жері бойынша психиатриялық ұйымға жазбаша өтініш береді.

Өтініш 18 жасқа толған және Қазақстан Республикасының азаматы болып табылатын тұлғадан қабылданады.

Жынысын ауыстырғысы келетін адам психиатриялық ұйымда күнтізбелік 30 күн ішінде Тізбеге сәйкес медициналық зерттеп-қараудан өтеді.

7. Жынысын ауыстырғысы келетін адам медициналық тексеруден өткеннен кейін Психиатриялық ұйымның жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамды медициналық куәландыруды жүргізуге арналған комиссиясына (бұдан әрі – Комиссия) медициналық куәландыруға жіберіледі.

Комиссия жұмыс істейтін психиатриялық ұйым мен Комиссия құрамын осы ұйымда қажетті біліктілік (ғылыми дәреже, жоғары және бірінші біліктілік санаттары) деңгейіндегі мамандар болған жағдайда денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

Комиссияның құзыретіне зерттеп-қаралатын адамда жынысын сәйкестендіруде ауытқушылығының болуын немесе болмауын, сондай-ақ жынысын ауыстыруға қарсы айғақтардың болуын анықтау мәселесін қарау ж а т а д ы .

8. Медициналық куәландыру психиатриялық ұйымның стационар жағдайында күнтізбелік 30 күн ішінде жүргізіледі. Медициналық куәландыру уақытында зерттеп-қаралушының психикалық, неврологиялық және соматикалық жағдайын зерттеу жүргізіледі.

9. Зерттеп-қарау аяқталғаннан кейін жынысын ауыстырғысы келетін адамның медициналық құжаттары психиатриялық ұйымның жанындағы Комиссияға ұсынылады (Комиссияның отырысына әңгімелесу үшін жынысын ауыстырғысы келетін адамның қатысуы міндетті).

2.2. Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды стационарлық медициналық куәландыру жөніндегі комиссия

10. Комиссияның құрамына: Комиссия төрағасы (психиатр дәрігер), Комиссияның хатшысы, дәрігерлер: психиатрлар (кемінде екеу), сексопатолог, уролог, гинеколог, терапевт, невропатолог, эндокринолог, медициналық п с и х о л о г к і р е д і .

11. Комиссияның негізгі міндеттері:

- 1) Комиссия қорытындысын шығару;
- 2) адамның физиологиялық және психологиялық ерекшеліктерінің негізінде және қазіргі заманғы ғылыми жетістіктерді есепке ала отырып, жынысын ауыстыру бойынша жеке медициналық іс-шараларды анықтау;
- 3) адамның физиологиялық және психологиялық ерекшеліктерінің негізінде және қазіргі заманғы ғылыми жетістіктерді есепке ала отырып, жеке медициналық-әлеуметтік оңалту іс-шараларын анықтау.

12. Комиссия мынадай қорытындылардың бірін шығарады:

- 1) жынысын ауыстырудың бірінші (екінші) кезеңін жүргізуге рұқсат беру;
- 2) жынысын ауыстырудың бірінші (екінші) кезеңін жүргізуден бас тарту;

3) әлеуметтік (паспорттық) жынысын ауыстыру мүмкіндігін растау;
4) жынысын ауыстыру туралы мәселені қарауға жынысын ауыстырғысы келетін адам туралы қосымша ақпарат алғаннан кейін және (немесе) Комиссияның ұсынымдарына сәйкес оған қатысты қосымша тексерулер жүргізгеннен кейін оралу.

Қосымша тексеру тізбеде көзделмеген зерттеп-қараудың басқа әдістерін көздейді.

13. Куәландырудан өтетін адамға жынысын ауыстырудан бас тарту үшін:

1) жіті, созылмалы, уақытша психикалық ауытқушылығының (ауруларының), жарыместіктің және (немесе) өзге де психикалық ауытқушылығының (ауруларының) болуы;

2) генетикалық және (немесе) хромосомалық аномалияларының болуы;

3) жынысын ауыстыру (гормондық терапия, хирургиялық түзету) үдерісінде куәландырудан өтетін адамның өмірі және (немесе) денсаулығы үшін асқынуларға қауіптілігімен тікелей негіз болатын соматикалық және (немесе) неврологиялық ерекшеліктері;

4) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шаралардың бірінші кезеңінің теріс нәтижелері негіз болып табылады.

14. Комиссияның отырысын Комиссияның хатшысы Комиссияның барлық мүшелері қол қоятын хаттама түрінде ресімдейді.

15. Жынысын ауыстырғысы келетін адамға қатысты Комиссияның қорытындысы осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша үш данада ресімделеді.

16. Жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шараларды және (немесе) жеке медициналық-әлеуметтік оңалту (тұратын жері бойынша психиатриялық ұйымда психологиялық және психотерапиялық қолдау) іс-қимылдарын өткізу жөніндегі ұсынымдар жеке анықталады.

17. Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамды медициналық куәландыру нәтижелері туралы қорытынды ұйымның барлық, оның ішінде пошталық деректемелерін, сондай-ақ ондағы мәліметтерді жариялауға тыйым салуды қамтуға тиіс.

18. Комиссияның хатшысы Комиссия қорытынды шығарған күннен бастап үш күннен аспайтын мерзімде куәландырудан өткен адамға Комиссия қорытындысының бір данасын және (немесе) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шараларды және (немесе) жеке медициналық-әлеуметтік оңалту іс-қимылын өткізу жөніндегі ұсынымдардың бір данасын береді.

Комиссия қорытындысының екінші данасы «қызметтік пайдалану үшін» деген белгімен морфологиялық (биологиялық) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шараларды жүзеге асыратын медициналық ұйымдарға олардың

сұратуы бойынша жіберіледі. Ішкі істер органдарының аумақтық бөлімшелеріне міндетті түрде қорытындының көшірмесі жіберіледі.

Комиссия қорытындысының және (немесе) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шараларды және (немесе) жеке медициналық-әлеуметтік оңалту іс-қимылын өткізу жөніндегі ұсынымдардың берілгені туралы жазба Комиссияның арнайы журналында тіркеледі, мұнда берілген күні, куәландырудан өткен тұлғаның және хатшының қолы көрсетіледі.

Қорытындының үшінші данасы және жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шараларды және (немесе) жеке медициналық-әлеуметтік оңалту іс-қимылын өткізу жөніндегі ұсынымдардың екінші данасы Комиссияның м ұ р а ғ а т ы н д а с а қ т а л а д ы .

19. Комиссияның қорытындысына байланысты барлық даулар Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен қаралады.

2.3. Морфологиялық (биологиялық) жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шаралар

20. Комиссия қорытындысының нәтижесі бойынша жынысын ауыстыру бойынша екі кезеңнен тұратын медициналық іс-шаралар жүзеге асырылады:

- 1) г о р м о н д ы қ т е р а п и я ;
- 2) х и р у р г и я л ы қ т ү з е т у .

21. Гормондық терапия қажетті біліктілік деңгейіндегі (жоғары немесе бірінші біліктілік санаттары) мамандар болған жағдайда медициналық ұйымда, зертханада жүргізіледі. Медициналық ұйым жынысын ауыстырғысы келетін адамға қатысты Комиссияға сұраным жасайды. Өз сұранымына жауап алғаннан кейін медициналық ұйым жынысын ауыстырғысы келетін адамға гормондық терапия жүргізеді. Гормондық терапия Комиссия белгілеген жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шаралар тәртібіне сәйкес жүргізіледі.

22. Жынысын ауыстырғысы келетін адам гормондық терапия курсымен бір уақытта Комиссия белгілеген жеке медициналық-әлеуметтік оңалту іс-қимылын жүргізу жөніндегі ұсынымдарға сәйкес психиатриялық ұйымда медициналық-әлеуметтік қолдау алу және психикалық жағдайын бағалау м а қ с а т ы н д а б а қ ы л а н а д ы .

23. Гормондық терапия және медициналық-әлеуметтік қолдау шараларын жүргізудің нәтижелері бойынша медициналық-әлеуметтік оңалту іс-шараларының барысын бақылаған психиатриялық ұйымның қызметкері Комиссияның отырысында хирургиялық түзету жүргізу мүмкіндігін анықтау үшін жынысын ауыстырғысы келетін адамды таныстырады.

24. Хирургиялық түзету қажетті біліктілік деңгейіндегі (жоғары және бірінші

біліктілік санаттары) мамандар болған жағдайда медициналық ұйымда, зертханада жүргізіледі. Медициналық ұйым жынысын ауыстырғысы келетін адамға қатысты комиссияға сұраным жасайды. Медициналық ұйым өз сұранымына жауап алғаннан кейін жынысын ауыстырғысы келетін адамға хирургиялық түзету жүргізеді. Хирургиялық түзету Комиссия белгілеген жынысын ауыстыру бойынша медициналық іс-шаралар тәртібіне сәйкес:

транссексуализмнің әйел-ер түрі бойынша – ерлер гениталийін қалыптастыру ж о л ы м е н ;

транссексуализмнің ер-әйел түрі бойынша – әйел гениталийін қалыптастыру жолымен жүргізіледі.

2.4. Әлеуметтік жынысты ауыстыру

25. Жынысын ауыстыру жөніндегі медициналық іс-шаралардан өткеннен кейін тұратын жері бойынша ішкі істер органының аумақтық бөлімшелерінде әлеуметтік (паспорттық) жынысын ауыстыру жүзеге асырылады.

26. Әлеуметтік (паспорттық) жынысын ауыстыру үшін Комиссияның адамның әлеуметтік (паспорттық) жынысын ауыстыру мүмкіндігін растау туралы қорытындысы негіз болып табылады.

Жыныстық сәйкестендіруде
ауытқушылығы бар адамдарды
медициналық куәландыру және
олардың жынысын ауыстыруды жүргізу
қағидаларына

1-қосымша

Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдардың медициналық куәландырудан өтуі үшін қажетті анализдер мен медициналық құжаттардың тізбесі

1. Жалпы клиникалық қан және несеп анализдері.
2. Вассерман (РВ), АИТВ жұқпасы реакциясына қан анализі.
3. Биохимиялық қан талдауы (бауыр сынамалары, нәруыз фракциялары).
4. Бассүйектің екі кескінді түсірілімі.
5. 17-кетостероидтар, жалпы эстрогендер, тестостерон (Т), пролактин (ПРЛ), лютеиндеуіш гормон (ЛГ), фолликулдық-ширатқыш гормон (ФСГ).
6. Кариотипті, генетикалық жиынтықты анықтау.
7. Сексопатологтың қорытындысы.
8. Эндокринологтың қорытындысы.
9. Психологтың қорытындысы.

10. Амбулаториялық науқастың медициналық картасынан сексопатологтың, психиатрдың, психологтың бақылау деректері, басқа да объективті мәліметтер көрсетілген үзінді көшірме.

11. Жынысын ауыстырғысы келетін адам медициналық куәландырудан өтетін ұйымдағы стационарлық науқастың медициналық картасынан үзінді көшірме.

Ескертпе: маман дәрігерлердің тағайындауы бойынша қосымша тексерілуге жол беріледі.

Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы
бар адамдарды медициналық куәландыру
және олардың жынысын ауыстыруды
жүргізу қағидаларына

2-қосымша

Нысан

Психиатриялық ұйымның мөртабаны

Фотоның орны	<p style="text-align: right;">жанындағы</p> <p>Медициналық ұйымның атауы, мекенжайы <u>Жыныстық сәйкестендіруде ауытқушылығы бар адамдарды медициналық куәландыру жөніндегі комиссияның қорытындысы</u> Кімге _____</p> <p style="text-align: center;">Адресат – ұйымның толық атауы _____</p> <p style="text-align: center;">_____ мекенжайы бойынша тұратын азамат _____</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p style="text-align: center;">тегі, аты, әкесінің аты (толық) туған күні, айы, жылы Медициналық куәландыру*:</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p>Медициналық ұйымның атауы, нәтижесі 1. Морфологиялық (биологиялық) жынысын ауыстыру жөніндегі іс-шаралардың бірінші кезеңі**:</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p>Медициналық ұйымның атауы, нәтижесі 2. Морфологиялық (биологиялық) жынысын ауыстыру жөніндегі іс-шаралардың екінші кезеңі**:</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p>Медициналық ұйымның атауы, нәтижесі Қорытынды: _____</p> <p style="text-align: center;">Ұсынымдар: _____</p> <p>Күні: 20__ жылғы «__» _____ Төраға _____</p> <p style="text-align: center;">----- (А т ы , тегі)</p> <p>Хатшы _____ (Аты, қ о л ы тегі)</p> <p>Басшысы _____ (Аты, қ о л ы тегі)</p> <p style="text-align: center;">_____ Ұйымның</p> <p style="text-align: center;">_____ мөрі</p>
	<p>Қорытындыдағы мәліметтерді жариялауға тыйым салынады</p>

Е с к е р т п е :

* Қорытындының 1-тармағы жынысын ауыстырғысы келетін адамды медициналық куәландыруға сәйкес толтырылады;

** Комиссия қорытындысының 2 және 3-тармақтары медициналық

іс-шаралардың бірінші (екінші) кезеңін өткізген медициналық ұйымның қорытындысына сәйкес толтырылады.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК